

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie
"Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich”
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

KONFERENCJA

Warszawa 2-3 października 2018

AKADEMIA UMIEJĘTNOŚCI ANIMATORA LGD

Spoleczne aspekty przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

dr hab. Piotr Nowak

Instytut Socjologii

Uniwersytet Jagielloński

Plan wystąpienia

1. Makrospołeczne czynniki determinujące przedsiębiorczość
2. Środowisko lokalne jako czynnik rozwoju przedsiębiorczości
3. Osobowość jako czynnik wpływający na granie roli przedsiębiorcy
4. Podsumowanie

Dynamika przemian zachodzących na obszarach wiejskich

➤ Wspólna Polityka Rolna

➤ Zmiana stylu życia mieszkańców wsi (globalizacja stylów życia)

- dziś to my a nie przestrzeń staje się nosicielem tradycji
- fragmentaryczność, cząstkowość, relatywizm są formułami interpretacji rzeczywistości, którymi współcześni ludzie się posługują
- mikrotrendy

➤ Dezagraryzacja

➤ Zmiana funkcji wsi

- w przyszłości rolnictwo będzie korzystało z niewielu gleb najwyższej jakości
- proces „suburbanizacji wsi”, różnicowanie poziomu życia na wsi
- krajobrazy „produktywne” i „konsumpcyjne”

„wirtualna rzeczywistość”

To po prostu stwierdzenie faktu, że człowiek współczesny w percepcji świata praktycznie nie korzysta już z bezpośredniego doświadczenia, wszystko dociera do niego za pośrednictwem mediów. Realne jest to, co się dzieje na ekranie telewizora, komputera lub telefonu.

Mikrotrendy

„Ze wzrostem wolności wyboru zwiększył się również indywidualizm. A ze wzrostem indywidualizmu wzrosła potęga wyboru. Im większy mamy wybór, tym bardziej dzielimy się na coraz mniejsze komórki w społeczeństwie”.

Źródło: Mark J. Penn, E. Kinney Zalesne, 2009, *Mikrotrendy. Małe siły, które niosą wielkie zmiany*, MT Biznes. Sp. z o.o.

Kapitał ludzki i społeczny jako czynniki wpływające na poziom innowacji

Kapitał ludzki

„Ogół dyspozycji osobowościowych, wiedzy i umiejętności, jakimi dysponuje dana jednostka oraz potencjału zawartego w każdym człowieku, określającym zdolności do pracy, adaptacji do zmian w otoczeniu, oraz możliwości kreacji nowych rozwiązań, a zatem są to wszelkie zasoby, którymi dysponuje jednostka jako indywiduum”

Źródło: Rokicka E., 2012, Kapitał ludzki-sens teoretyczny, [w:] Zróżnicowanie zasobów kapitału ludzkiego i społecznego w regionie łódzkim, P. Starosta (red.). Wyd. UŁ, Łódź.

Kapitał społeczny

To umiejętności społeczne mieszkańców, które pozwalają im współpracować z innymi. Owe umiejętności powstają w wyniku utrzymywania sieci kontaktów społecznych, w których jednostka uczestniczy zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz grupy. Po to by mógł być wykorzystywany kapitał społeczny, muszą istnieć sprzyjające warunki wewnątrz lokalnych społeczności umożliwiające mieszkańcom samoorganizowanie się i działanie w celu osiągnięcia zaplanowanych celów.

Rola i znaczenie kapitał społeczny

Kapitał społeczny ułatwia negocjacje, obniża koszty transakcji, skraca proces inwestycyjny (zmniejsza prawdopodobieństwo zaskarżania kolejnych decyzji władz administracyjnych), zmniejsza korupcję, zwiększa rzetelność kontrahentów, sprzyja długoterminowym inwestycjom i dyfuzji wiedzy, zapobiega nadużywaniu dobra wspólnego i zwiększa solidarność międzygrupową, a także poprzez rozwój trzeciego sektora sprzyja społecznej kontroli działania władz. ... Oczywiście zalety kapitału społecznego nie ograniczają się jedynie do efektów ekonomicznych. Rozciągają się na szeroko rozumianą jakość życia społeczeństwa – milej jest żyć wśród ludzi, którzy sobie ufają i ze sobą współpracują”

Źródło: Diagnoza społeczna 2015”, red. Czapiński, Panek 2015, s. 333.

Trzy rodzaje wiedzy

➤ NAUKOWA

- Obiektywna
- Specjalistyczna
- Interdyscyplinarna
- Dostępna publicznie

➤ Menedżerska (administracyjna)

- Kryteria normatywne wyznaczające zasady i treści podejmowanych decyzji
- Opiera się na indywidualnych lub grupowych doświadczeniach

➤ LOKALNA

- Zakorzeniona w lokalnym kontekście
 - Ekonomicznym
 - Społecznym
 - Kulturowym
- Wynika z długotrwałego doświadczenia
- Przekazywana ustnie z pokolenia na pokolenie
- Jej charakter powiązany jest z płcią, wiekiem, przynależnością społeczną
- Obecna na każdym etapie formułowania projektu

Przedsiębiorczość na wsi

- Niekorzystne cechy obszarów wiejskich – niska gęstość zaludnienia, rozproszona sieć osadnicza, niski poziom nasycenia podmiotami gospodarczymi.
- Brakuje na obszarach wiejskich dużych instytucji naukowo-badawczych, które generowałyby impulsy rozwojowe.

Środowisko lokalne jako czynnik rozwoju przedsiębiorczości

- **Możliwość korzystania z wytworów miejscowych firm** oraz oferowanych usług przez mieszkańców i sąsiadów posiada nie tylko wymiar ekonomiczny (niższe ceny, oszczędność czasu itp.), ale również tworzy wartości w sferze psychospołecznej.
- **Bieżąca obserwacja działań i zachowań przedsiębiorców** wpływa na zmianę świadomości mieszkańców wsi, uczy pracowitości i dobrego wykorzystania czasu, wyrabia umiejętności obserwacji rynku i kształtowania prawidłowych relacji: przedsiębiorca – klient.
- **Sposób postrzegania osób prowadzących własne firmy** przez sąsiadów i społeczność lokalną tworzy wizerunek przedsiębiorców odzwierciedlający się w reakcjach i zachowaniach poszczególnych osób i całego środowiska.

Briana Tracy'ego siedem cech prowadzących przedsiębiorców do sukcesu

forum aktywizacji obszarów wiejskich

1. **Klarowność** – należy wiedzieć kim się jest i czego się chce
2. **Kompetencje** – rodzaj wybranej działalności musi być pasją danego człowieka, czymś co go interesuje i co lubi robić.
3. **Ograniczenia** – zdolność do identyfikowania ograniczeń. Warto wiedzieć, że 80% ograniczeń jest w nas samych a tylko 20% to ograniczenia zewnętrzne.
4. **Kreatywność** – koncentracja na rozwiązaniu problemu a nie na problemie
5. **Koncentracja** – nieprzerwana koncentracja na celu, zadaniu, ustalanie priorytetów. Przedsiębiorca powinien umieć doprowadzać sprawy do końca.
6. **Odwaga** – gotowość do rozpoczęcia realizacji własnych celów bez gwarancji na osiągnięcie sukcesu.
7. **Nieustające działanie** – przedsiębiorca zawsze próbuje czegoś nowego, a jeżeli coś nie zadziała, podejmuje kolejne próby.

Pięć kluczowych elementów niezbędnych dla powodzenia procesu założycielskiego przedsiębiorstwa:

1. Posiadanie specjalistycznej wiedzy, umiejętności i doświadczenia
2. Pomysłu na produkt lub usługę
3. Kontakty osobiste
4. Dostęp do niezbędnych zasobów (kapitał, wykwalifikowana siła robocza)
5. Gwarancja zamówień od pierwszych klientów.

Podsumowanie

- Rozwój rolnictwa w Polsce po wejściu do Unii Europejskiej jest dowodem obecności dużego potencjału przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszarów wiejskich.
- Głównym czynnikiem rozwoju obszarów wiejskich jest wzrost poziomu kapitału ludzkiego (wzrost efektywności działań jednostkowych), przy dużym wsparciu czynników zewnętrznych.

Podsumowanie

- **Bardzo niski poziom kapitału społecznego odpowiedzialnego za rozwój wspólnoty jest czynnikiem ograniczającym udział mieszkańców wsi w nowoczesnej gospodarce.**
- **Od dawna przedstawiciele nauk społecznych zwracają uwagę na to, że mechanizm rynkowy uległ „wykorzenieniu” z otoczenia społecznego, stał się nie tylko mechanizmem autonomicznym, ale też podporządkowującym sobie pozagospodarcze sfery życia społecznego.**

Dziękuję za uwagę

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie
"Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich”
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

AKADEMIA UMIEJĘTNOŚCI ANIMATORA LGD

Odwiedź portal KSOW – www.ksow.pl
Zostań Partnerem Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich